

Archeologienota
Edegem – Rombaut Keldermansstraat 33

Natasja Reyns en Vincent Smet

Temse
2017

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba

All-Archeo bvba
Laagstraat 12
9140 TEMSE

Wettelijk depot nummer
D/2017/12.807/43

© All-Archeo bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	7
2.3	Onderzoeksopdracht	7
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.3.2	Beschrijving geplande werken.....	8
2.3.3	Werkwijze	10
2.4	Assessmentrapport	10
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied.....	10
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied	15
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	19
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese.....	21
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	22
3	Samenvatting.....	23
4	Bibliografie	24
4.1	Publicaties	24
4.2	Websites	24
5	Bijlagen	25
5.1	Archeologische periodes	25
5.2	Plannenlijst	25
5.3	Fotolijst.....	25

1 Inleiding

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2017B272

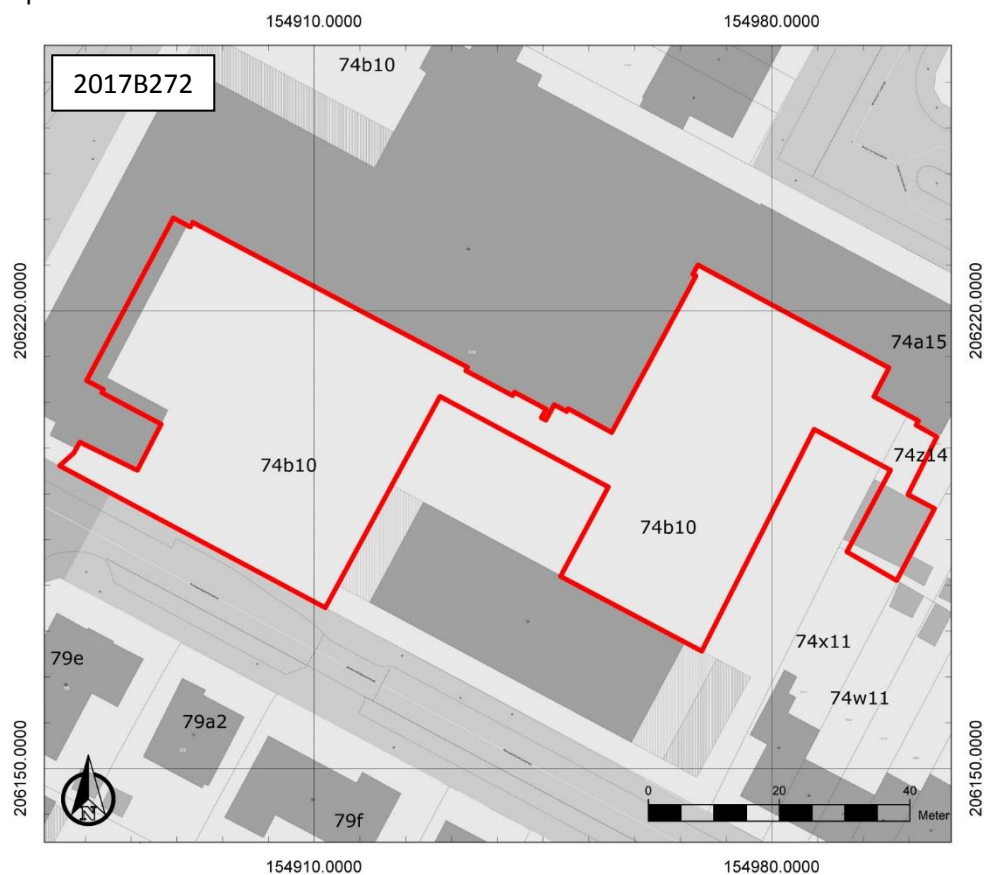
Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Antwerpen, Edegem, Edegem, Rombaut Keldermanstraat 33, In de Beek

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 154871, 206196
- 154999, 206179
- 155005, 206201
- 154888, 206234

Kadastraal plan:

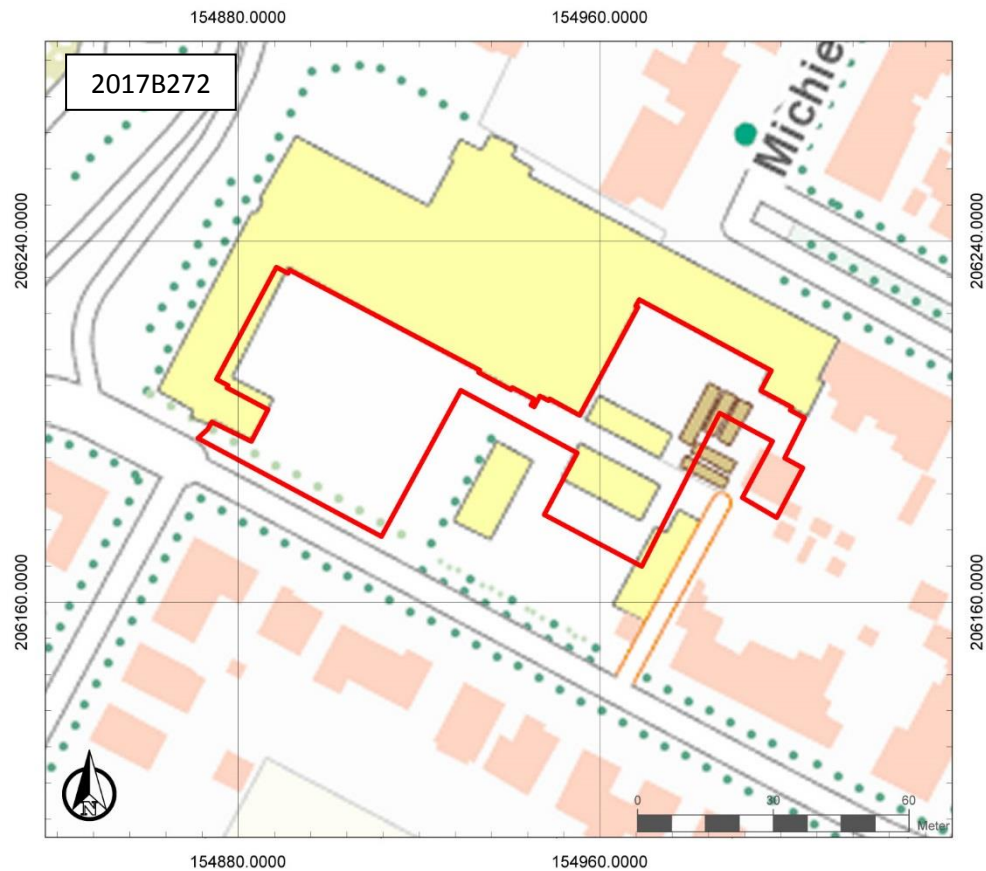

Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Edegem, Afdeling 1, sectie A, nummers 74b10 en 74z14

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 3826 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 28/02/2017 – 03/05/2017

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, middeleeuwen, nieuwe tijd, akkerland, grasland

Verstoorde zones: Ter hoogte van het westelijke deel van het onderzoeksgebied zijn gekende verstoorde zones aanwezig (Figuur 3). Het gaat om een rioleringsstelsel. De noordelijke leidingen liggen op een diepte van circa 70 cm, in het uiterste zuidwesten op een diepte van circa 20 cm. De ligging is slechts schetsmatig gekend. De breedtes van de aanlegseuven zijn niet gekend.

Figuur 3: Aanduiding van de verstoorde zones (paars) binnen het onderzoeksgebied (rood)

Figuur 4: Foto's bestaande toestand (vzw Katholiek Onderwijs Bisdom Antwerpen)

2.2 Archeologische voorkennis

Niet van toepassing.

2.3 Onderzoeksopdracht

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van

de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

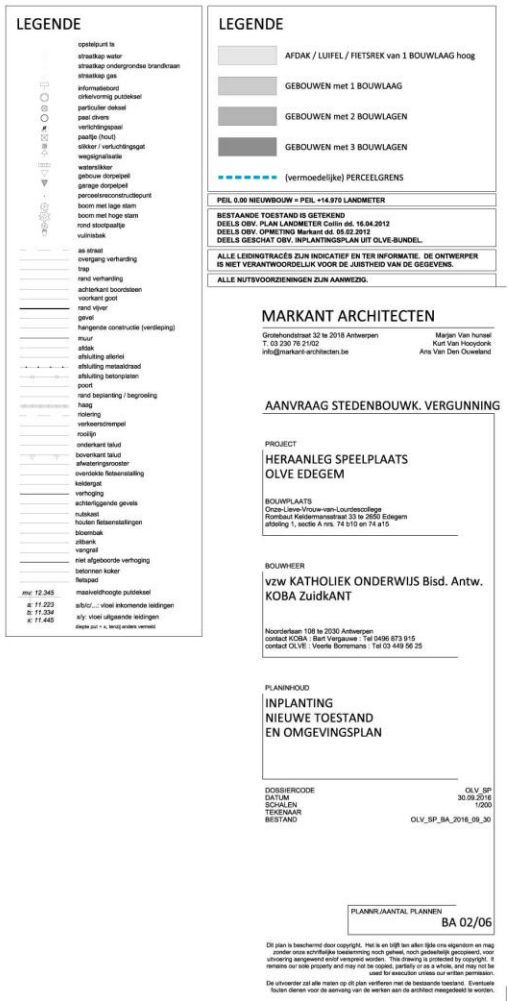
Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: er zijn geen randvoorwaarden van toepassing.

2.3.2 Beschrijving geplande werken

De geplande werken hebben betrekking op de heraanleg van de speelplaats. Daarvoor wordt de bestaande verharding verwijderd. De nieuwe verharding heeft een verstoringsdiepte van ca. 65 cm. Ook worden groenzones voorzien, met de aanplanting van nieuwe bomen. De aanleg van groenzones heeft een verstoringsdiepte van ca. 55 cm. De plantputten hebben een verstoringsdiepte van ca. 1 m. Een infiltratiebekken van ca. 35 m² in het noordoosten van het terrein kent een verstoringsdiepte van ca. 1,15 m. Verder worden in het oosten van het terrein plaatselijk enkele sporttoestellen en verlichtingspalen aangelegd met een verstoringsdiepte van ca. 80 cm.

BA 02/06

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied. Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart en de bodemerosiekaart zijn niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is gegeorefereerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778), de Atlas der Buurtwegen (1841) en de Popp-Kaart (1842-1879) worden drie momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten zoals de Topografische kaarten van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (1950-1970). De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

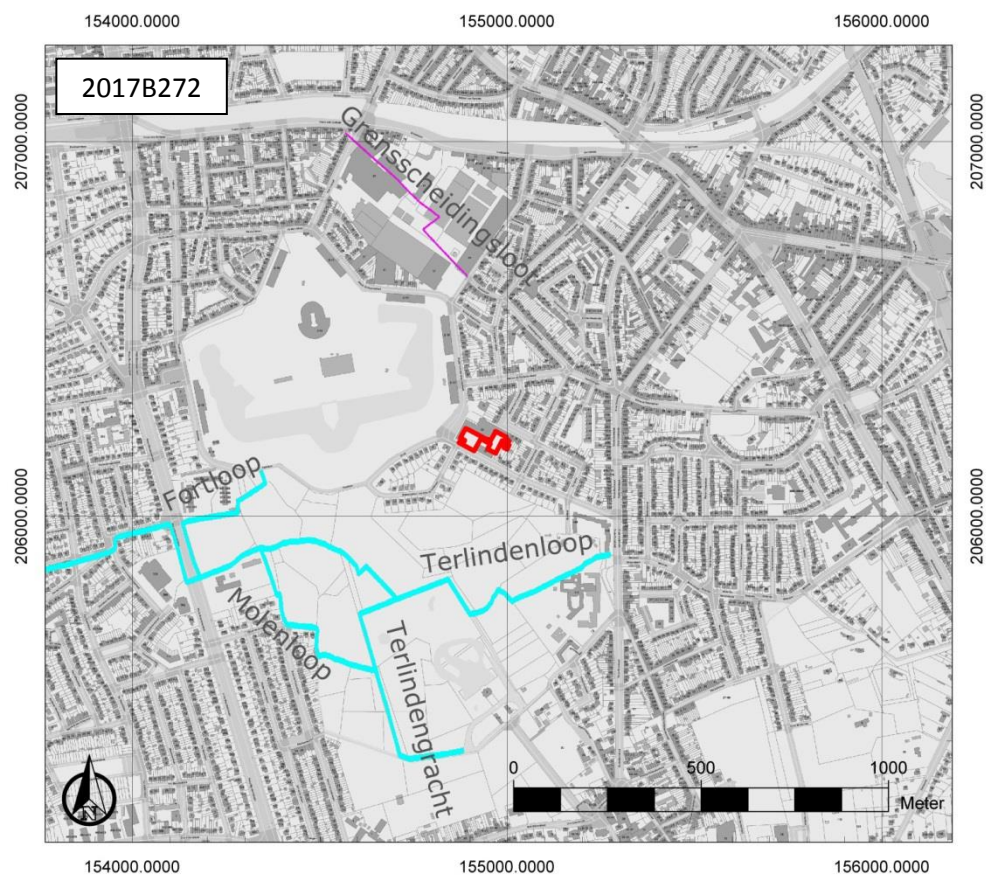
2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

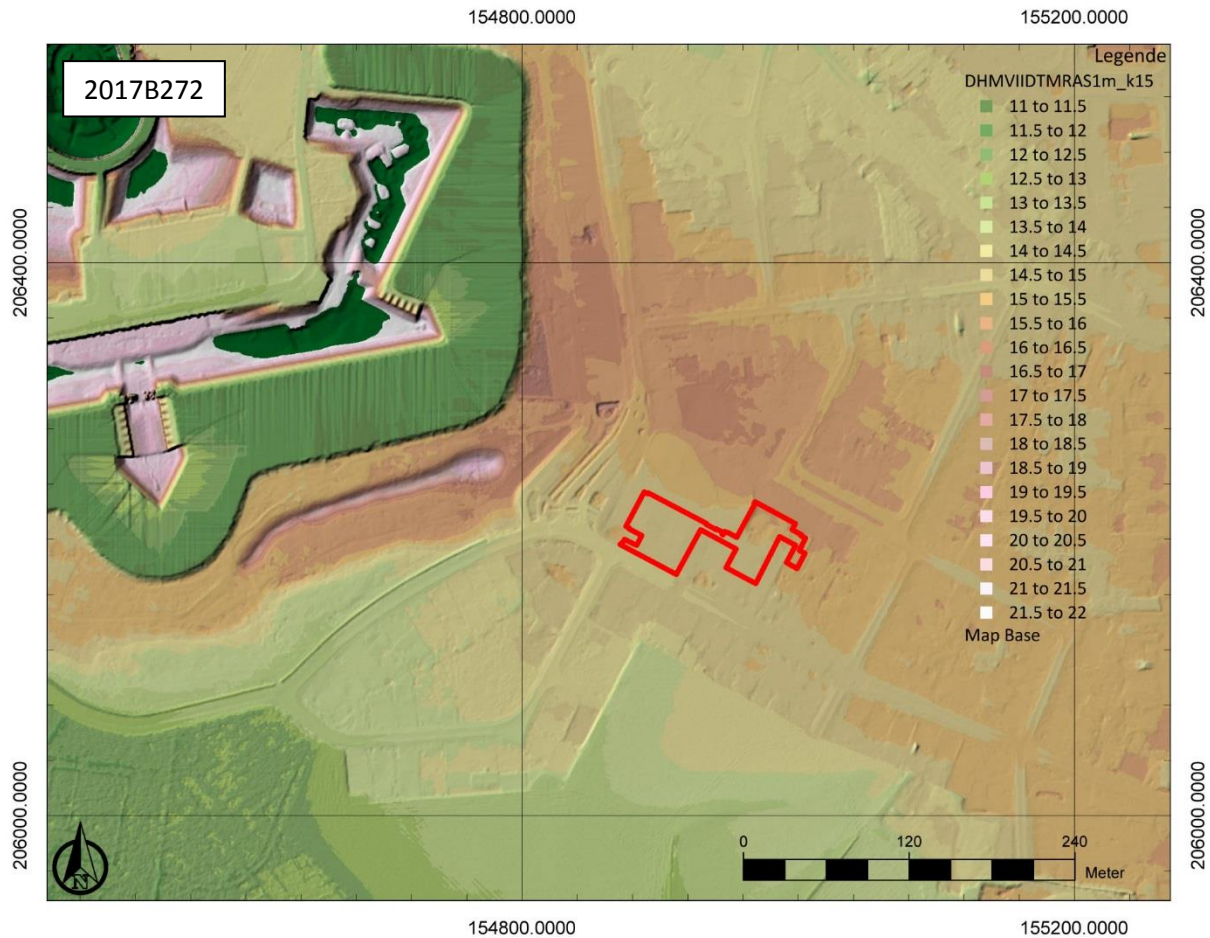
Het onderzoeksgebied bevindt zich op enige afstand ten noorden van de historische kern van Edegem. Ten zuiden is de Rombaut Keldermansstraat gelegen, ten westen de Rogier van der Weydenstraat, ten noorden de Gerard de Cremerstraat en ten oosten de Philips Verheyenstraat. Volgens het gewestplan is het onderzoeksgebied gelegen in woongebieden. Hydrografisch maakt het deel uit van het Beneden-Scheldebekken. Ten zuiden van het onderzoeksgebied kunnen de Terlindeloopt en de Terlindegracht gevonden worden.

Figuur 6: Luchtfoto van 2015 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 7: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 8: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1m, met aanduiding van het onderzoeksgebied

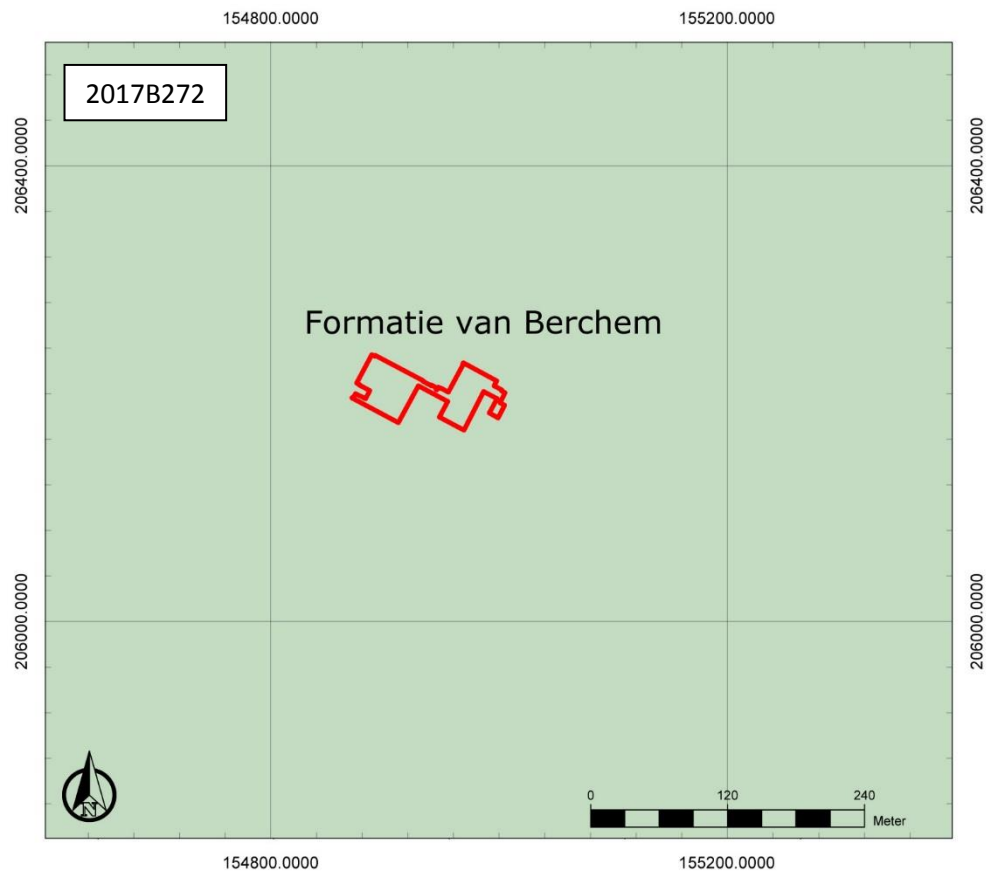

Figuur 9: hoogteverloop van noordoost naar zuidwest (www.geopunt.be/kaart)

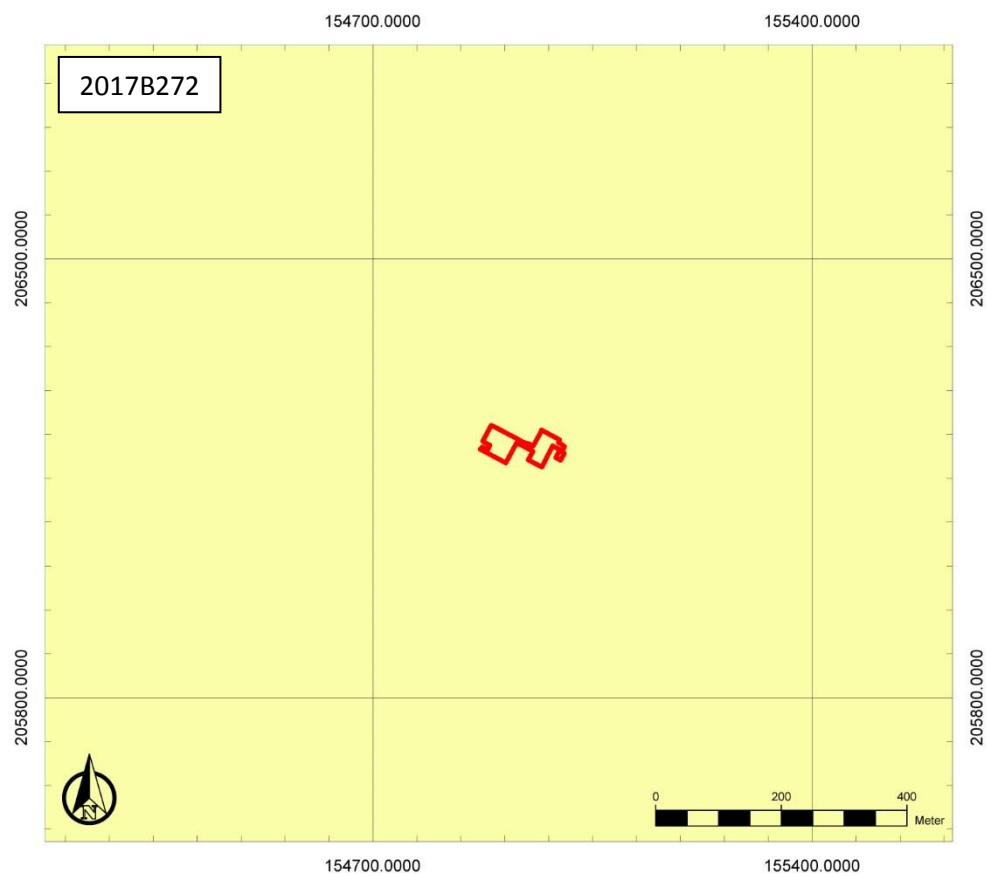
Geomorfologisch behoort Edegem tot de Antwerpse Kempen. Over het algemeen helt het terrein af in zuidelijke richting, richting de Terlindenloop. De hoogte neemt af van 15,5 m TAW in het noorden tot 14,7 m TAW in het zuiden. De tertiaire ondergrond (Figuur 10) van de site bestaat uit de Formatie van Berchem en wordt gekenmerkt door donkergroen tot zwart zand dat sterk glauconiethoudend is. Onderaan is het zand kleihoudend en plaatselijk kan het schelpen bevatten.³ De quartairgeologische kaart (Figuur 11) geeft aan dat het onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk Vroeg-Holoceen bevat en/of hellingafzettingen van het Quartair.⁴

³ www.geopunt.be/kaart

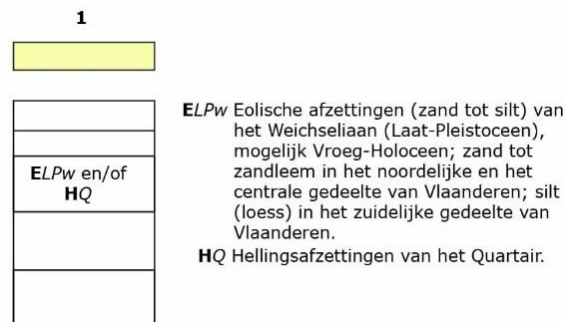
⁴ www.geopunt.be/kaart

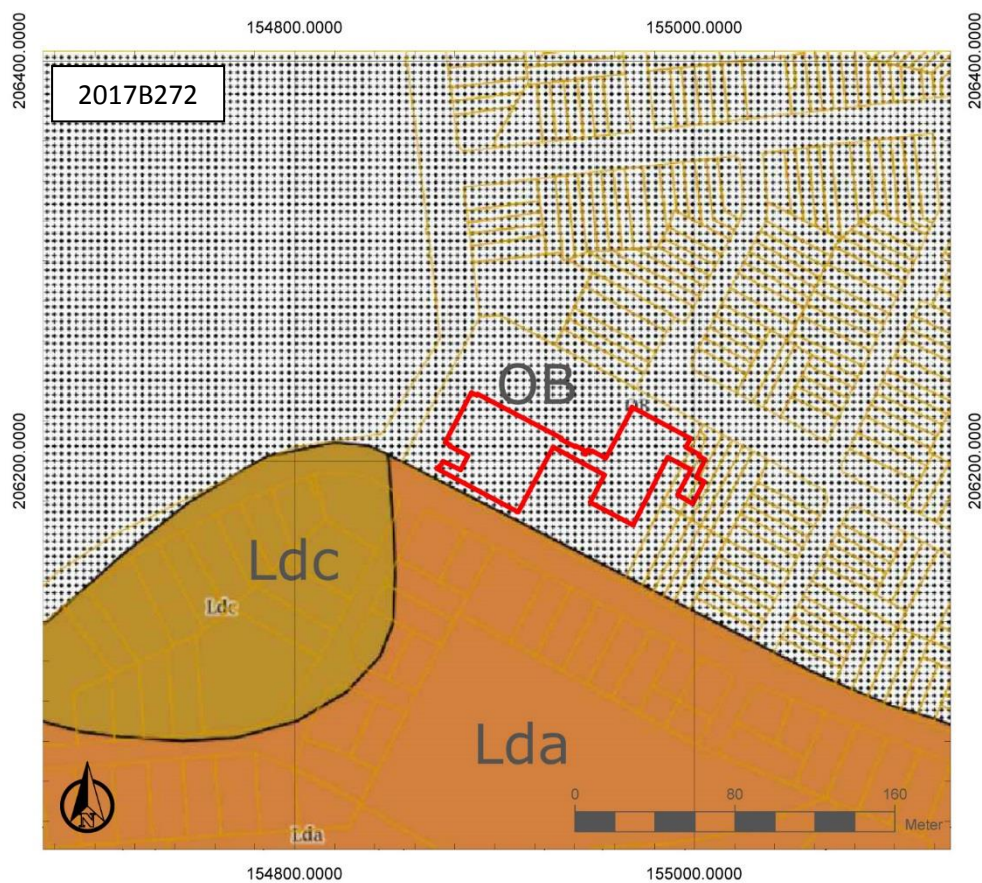
Figuur 10: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 11: Quartairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

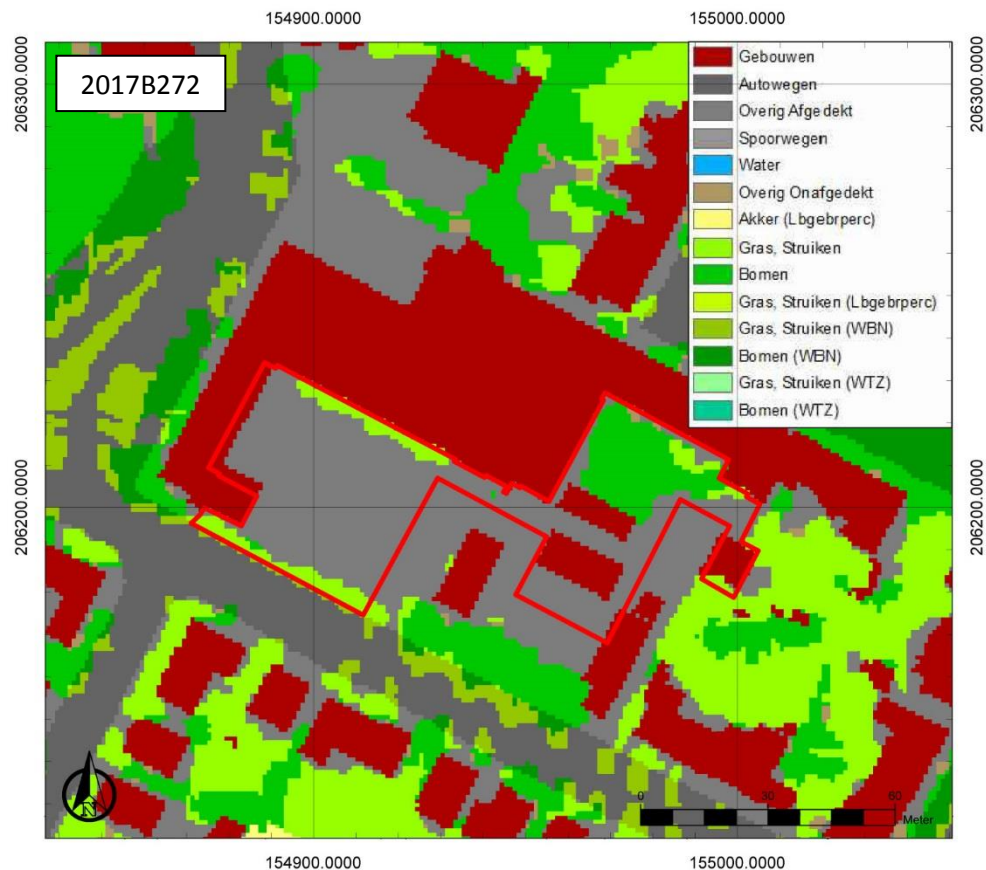

Figuur 12: Legende bij de quartairgeologische kaart (www.geopunt.be)

Figuur 13: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De bodemkaart (Figuur 13) geeft aan het onderzoeksgebied aan als bebouwde zones (OB). Direct ten zuiden is een matig natte zandleembodem met weinig duidelijke kleur B horizont of met textuur B horizont (Lda) aangegeven. Ten zuidwesten is dat een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte textuur (bij lemige sedimenten) en verbrokkelde textuur B horizont (bij zandige sedimenten) (Ldc). De bodemgebruikskaart (Figuur 14) geeft binnen het onderzoeksgebied drie gebouwen aan. Het betrof containers. Deze zijn op heden niet meer aanwezig op het terrein. Het grootste deel van het terrein is verhard en in gebruik als speelplaats. Het noordoosten is begroeid met gras en struiken.

Figuur 14: Bodemgebruikskartaal met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

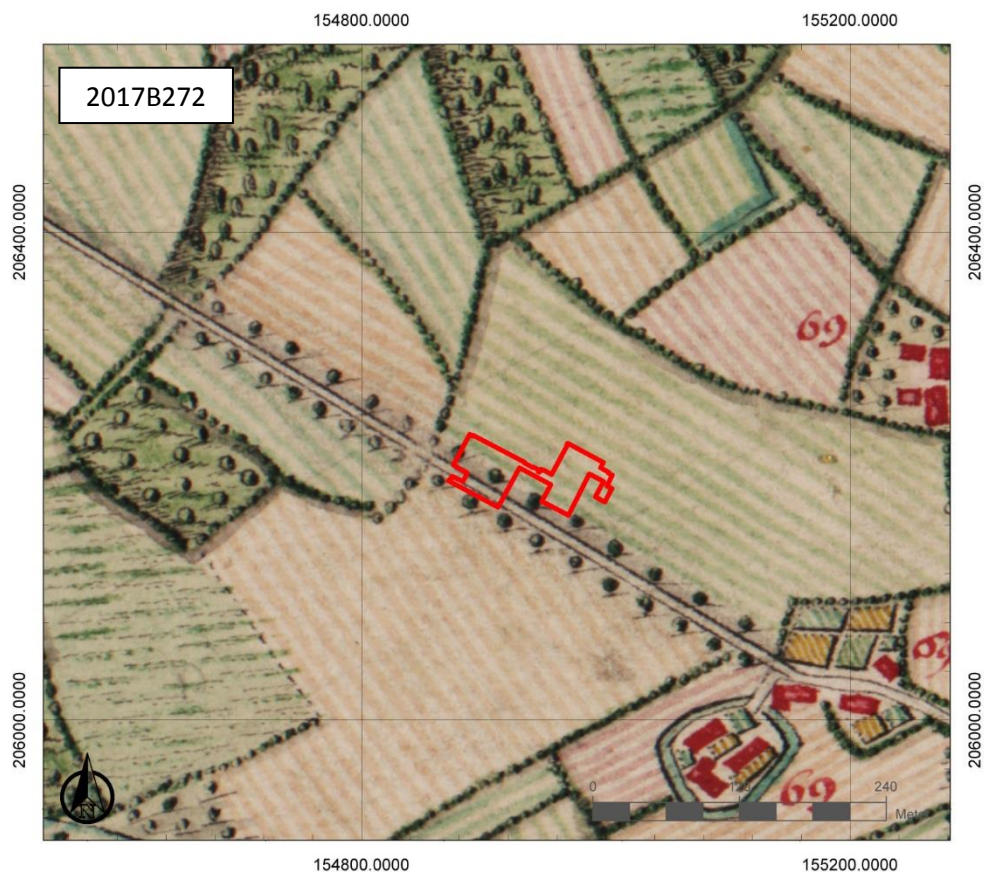
2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

Edegem behoort samen met drie andere Edegemse plaatsnamen tot de vroegmiddeleeuwse *ingaheem*-formaties. Ze zijn gevormd door een familienaam + *ingen* of *inga-heem* en gaan terug tot de Merovingische en Karolingische nederzettingsformaties. Er is een verband tussen deze dichte groep vroegmiddeleeuwse toponiemen en de vruchtbare leembodem van de zone onmiddellijk ten oosten en ten zuidoosten van Antwerpen.⁵ Tot in de 19de eeuw was Edegem een uitgesproken landbouwgemeente met enkele kastelen. De bouw van Fort V tussen 1860-1866 heeft het landschap en bewonersaantal echter sterk beïnvloed. Dit leidde onder meer tot de aanleg van een spoorweg en een aantal steenbakkerijen. Stedelingen begonnen zich vanaf het einde van de 19de eeuw in Edegem te vestigen, waardoor hoeves en landbouwgronden plaats moesten ruimen voor villa's. Deze trend zette zich nog sterker door na 1950.⁶

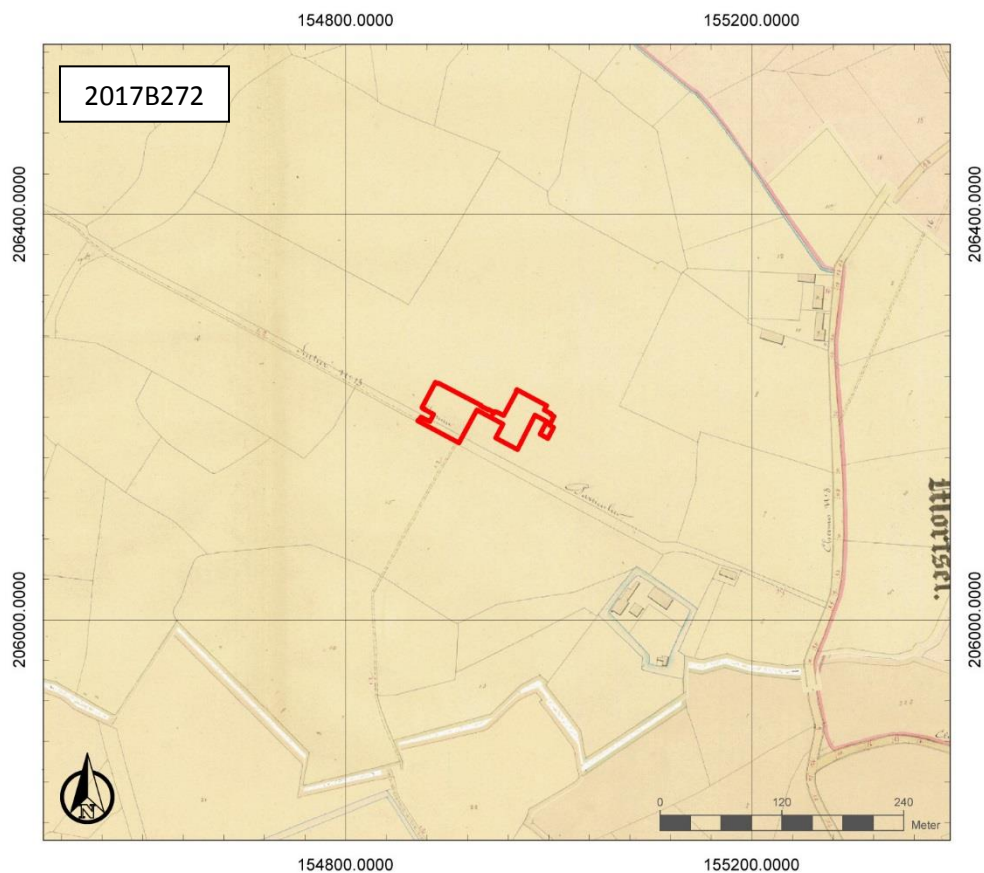
Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778, Figuur 15) is te zien dat het onderzoeksgebied in gebruik is als akkerland. De historische voorloper van de huidige Rombaut Keldermansstraat is reeds aangegeven. Ten zuidoosten van het onderzoeksgebied is bebouwing en een site met walgracht op te merken. Het onderzoeksgebied bevindt zich ten noorden van de historische dorpskern.

⁵ Van Passen 1974, 24-25; Helsen en Helsen 1978, 29-30; Vandeveldt *et al.* 2007, 10

⁶ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Edegem, Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120678> (geraadpleegd op 1 maart 2017).

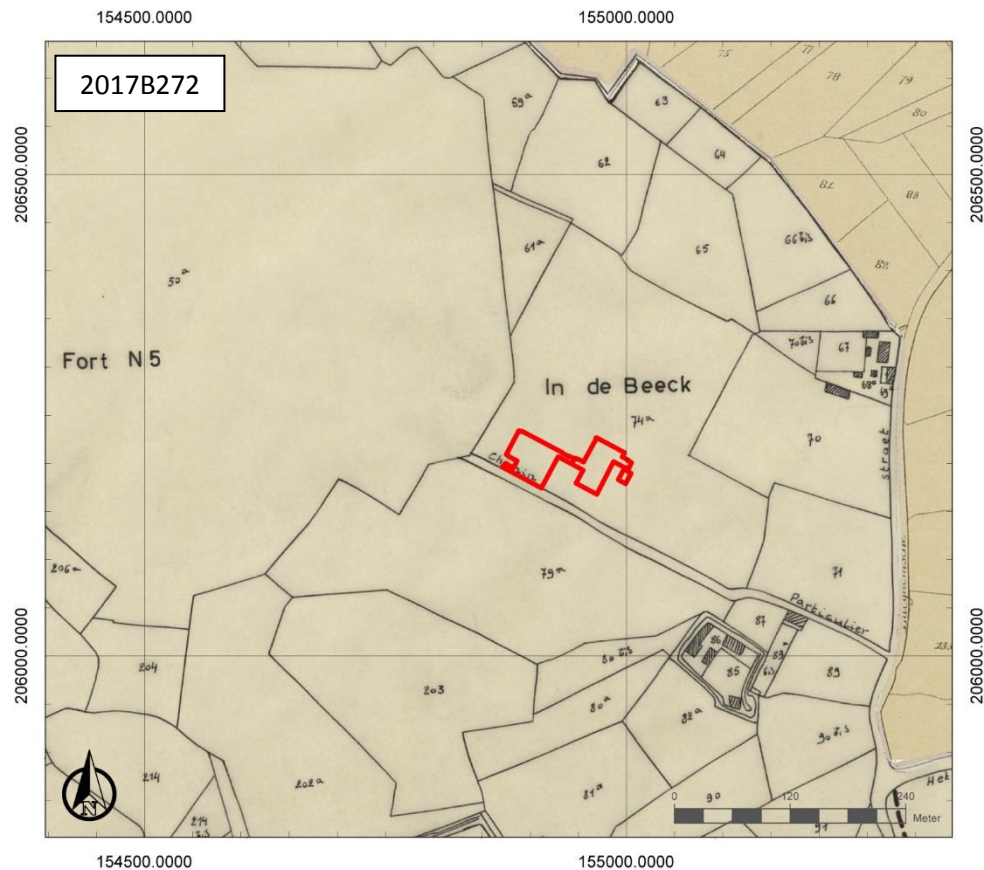

Figuur 15: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778) met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 16: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op de Atlas der Buurtwegen (1841, Figuur 16) is nog steeds geen bebouwing te zien binnen het onderzoeksgebied. Vermoedelijk was het terrein nog steeds in gebruik als akkerland. De voornaamste verandering die de Popp kaart (1842-1879, Figuur 17) weergeeft ten opzichte van de eerdere Atlas der Buurtwegen is de weergave van Fort N5.

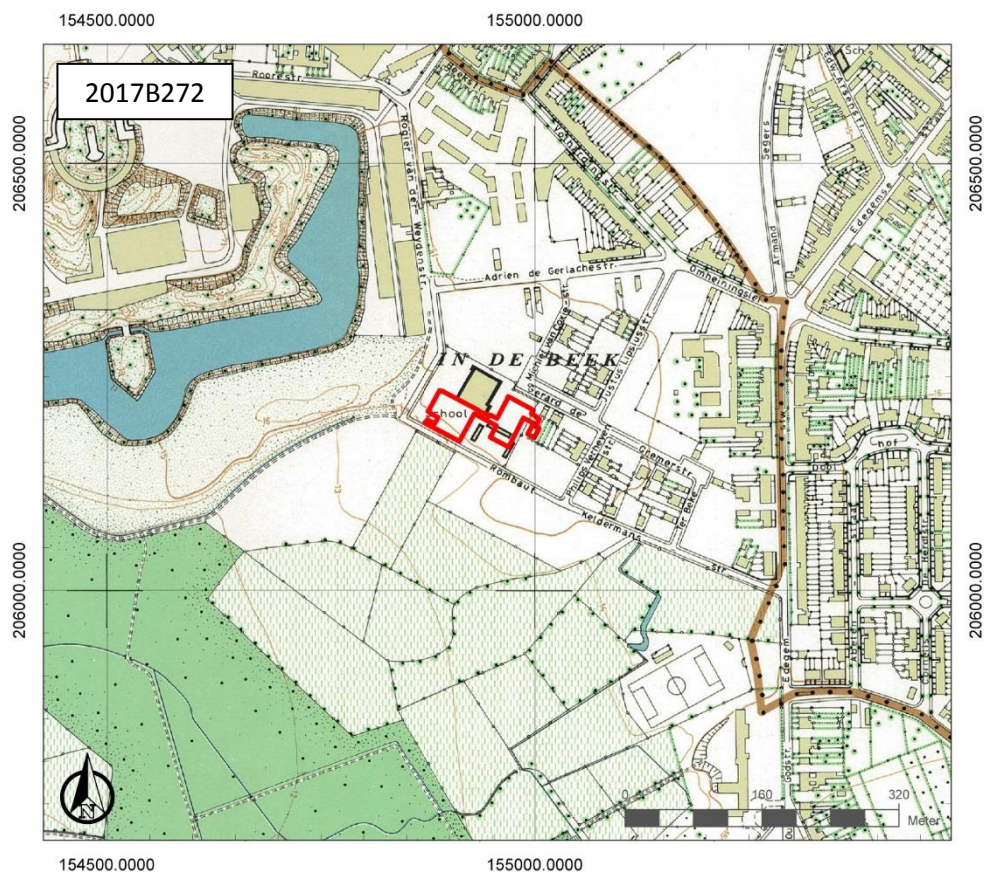

Figuur 17: Popp-kaart met (aanduiding van het onderzoeksgebied) (www.geopunt.be)

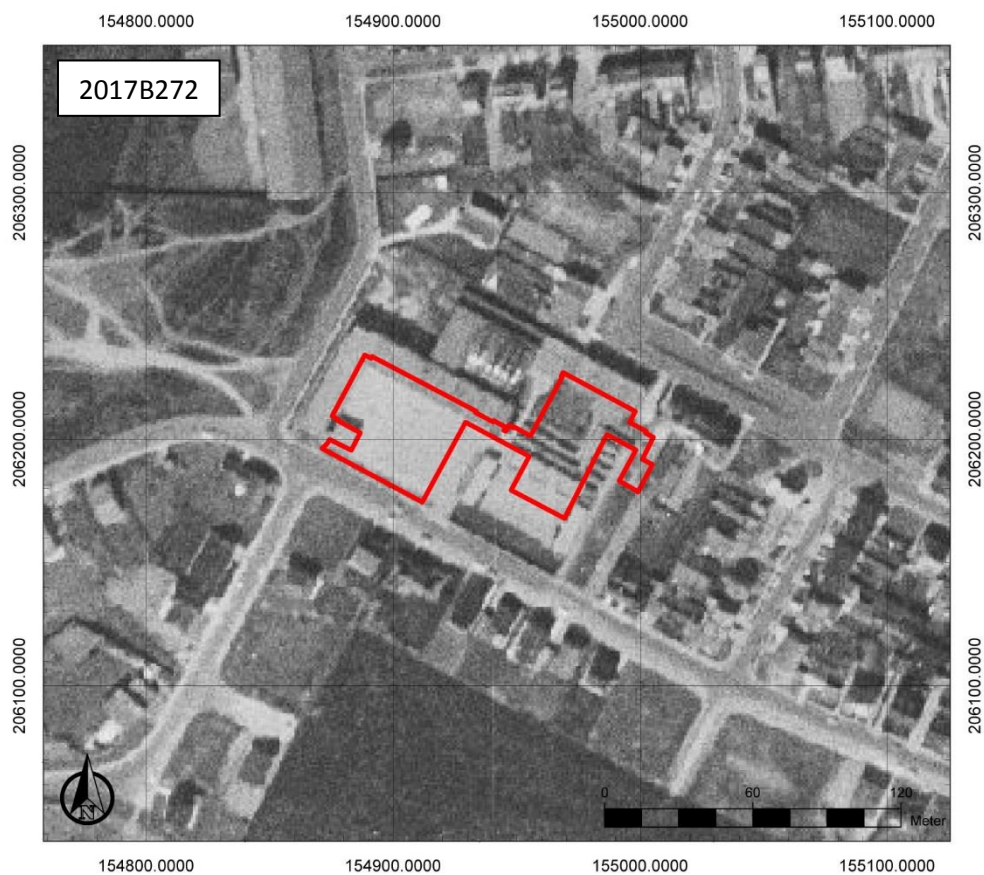
De topografische kaart van het ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (1950-1970) toont een duidelijk verschillend beeld ten opzichte van de eerdere kaarten. Dit is grotendeels te danken door eerst de vermindering van de erfdienstbaarheid in 1870, waardoor het verbod op permanente gebouwen beperkt werd tot een afstand van 250 meter vanaf de buitenste glacis van versterkingen en de finale afschaffing ervan in 1949.⁷ Op de kaart wordt het onderzoeksgebied nu gesitueerd ter hoogte van een school, wat de functie op heden nog steeds is. Op een luchtfoto uit 1971 (Figuur 19) en uit 1979-1990 (Figuur 20) zijn de schoolgebouwen aangegeven, zoals ze vandaag de dag nog aanwezig zijn.

⁷ U kunt deze pagina citeren als:

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *De Brialmontvesting, Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/127225> (geraadpleegd op 2 maart 2017).

Figuur 18: Topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (1950-1970) (www.geopunt.be)

Figuur 19: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 20: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 21). We bespreken de vondsten zo veel als mogelijk chronologisch.

Te Edegem-Mussenborg (CAI ID 100936), ten zuidoosten van de site, is een losse vondst van lithisch materiaal uit de steentijd aangetroffen en een losse vondst grijs aardewerk uit de middeleeuwen.⁸

Ten noordoosten bevond zich de Kapel Ouden Godt (CAI ID 113043). De oorspronkelijke kapel zou uit de vroege middeleeuwen dateren. In de 6de of 7de eeuw was de kapel waarschijnlijk uit hout gemaakt. Hij lijkt pas tussen de 15de en de 16de eeuw in steen herbouwd te zijn. Na 1621 was het in verval.⁹ Ten zuiden bevindt zich het Hof Ter Linden (CAI ID 113024), een versterkt kasteel uit de late middeleeuwen. Het eerste gebouw met gracht zou al uit 1277 dateren.¹⁰ Omstreeks 1587-1588 werd het afgebroken, waarna er tegen de eerste helft van de 17de eeuw een omwaterd hof van plaisantie werd opgericht. Tussen 1770 en 1773 werd het huidige classicistische kasteel opgetrokken, al bleven het koetshuis en de stallingen van uit de 17de eeuw bewaard.¹¹ De Molen van Mortsel (CAI ID 113002) bevond zich ten oosten van het onderzoeksgebied, maar is nu verdwenen. De eerste

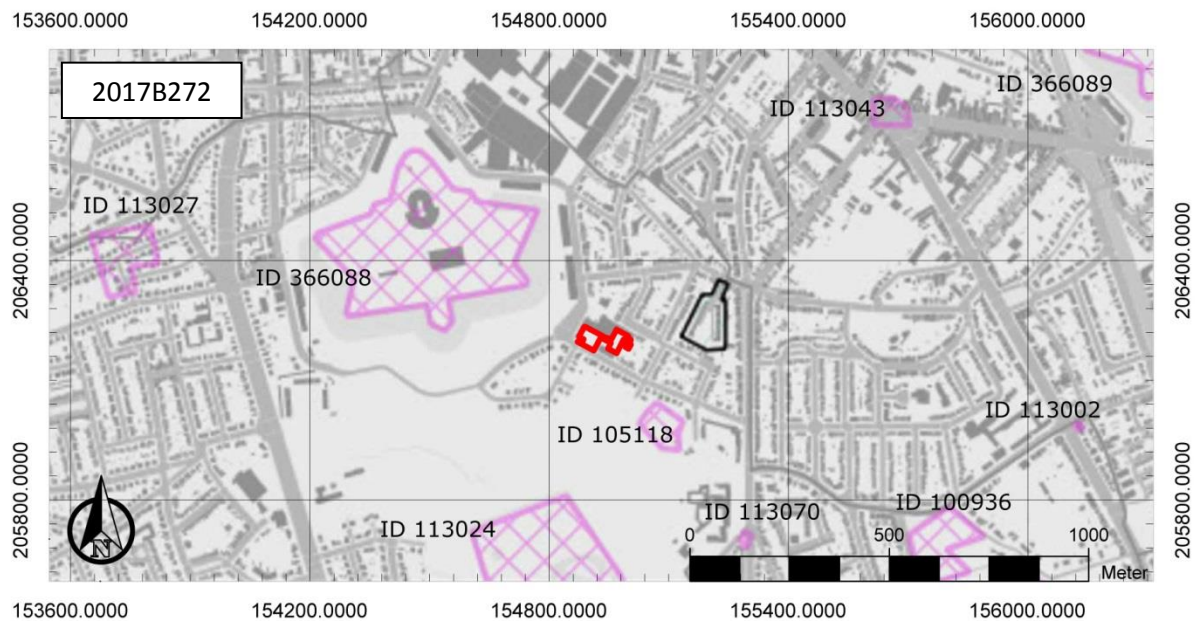
⁸ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 100936, Edegem-Mussenborg (geraadpleegd op 1 maart 2017)

⁹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 113043, Kapel Ouden Godt (Den Ouden Godt) (geraadpleegd op 1 maart 2017)

¹⁰ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Kasteel met park Hof ter Linden, Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/12915> (geraadpleegd op 1 maart 2017).

¹¹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 113024, Hof Ter Linden (Terlinden) (geraadpleegd op 1 Maart 2017)

vermelding dateert uit 1295. De windmolen is afgebrand in 1583, waarna hij in 1596 vervangen werd door een nieuwe.¹²

Figuur 21: Overzichtskartaal Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied
(<https://geo.onroerendergoed.be/>)

De Beek 1 (CAI ID 105118) was een alleenstaande site met walgracht uit de late middeleeuwen ten oosten van het onderzoeksgebied.¹³ Op de Oude Godstraat I (CAI ID 113070) ten zuidoosten van het terrein, bevond zich een leprozenhuis dat hersteld werd in 1570. Van wanneer het huis dateert is niet geweten.¹⁴ De Verber hoeve (CAI ID 113027), ten westen, is een alleenstaande hoeve die op de Ferrariskaart afgebeeld is. Dit betekent dat de hoeve ten minste uit de 18de eeuw stamt. Het is echter niet duidelijk hoeveel ouder de hoeve is, al is het mogelijk dat het om de Nijverdonkhoeve zou gaan. Dit zou betekenen dat hij al in de 16de eeuw zou bestaan hebben, aangezien de hoeve in 1574, afgebrand zou zijn.¹⁵

Ten westen van het onderzoeksgebied bevindt zich Fort 5 (CAI ID 366088). Het maakt deel uit van de Brialmontgordel rond Antwerpen, die gerealiseerd werd tussen 1859 en 1864 (zie ook 2.4.2).¹⁶ Ten noordoosten bevindt zich Fort 4 (CAI ID 366089), dat ook deel uitmaakte van de Brialmontgordel.¹⁷

¹² Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 113002, Molen van Mortsel (geraadpleegd op 1 maart 2017)

¹³ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 105118, De Beek 1 (geraadpleegd op 1 maart 2017)

¹⁴ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 113070, Oude Godstraat I (Aan de Cappellanie) (geraadpleegd op 1 maart 2017)

¹⁵ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 113027, Verber hoeven (Elsedonk) (geraadpleegd op 1 maart 2017)

¹⁶ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 366088, Fort 5 (geraadpleegd op 1 maart 2017)

¹⁷ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 366089, Fort 4 (geraadpleegd op 1 maart 2017)

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?

Edegem kent een vroegmiddeleeuwse oorsprong. Het onderzoeksgebied is echter buiten de historische kern van Edegem te situeren. Het terrein kent wel een gunstige landschappelijke ligging. Het is te situeren in een gradiëntzone, een overgangszone van een hoger gelegen rug, naar de lager gelegen gronden aan de Terlindenloop, op enige afstand ten zuiden van het onderzoeksgebied. De gunstige ligging maakt dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Op basis van het gebruik van het terrein als speelplaats, wordt verwacht dat de bovenzijde van het bodemarchief geroerd is. Daarom wordt de kans op in situ bewaarde steentijd artefactensites eerder laag ingeschat. Op het potentieel voor resten uit de nieuwe en de nieuwste tijd gaan we in bij de volgende onderzoeksvraag.

Figuur 22: Synthesepan

Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Historische kaarten en luchtfoto's geven aan dat het onderzoeksgebied lang in gebruik geweest is als grasland. In de tweede helft van de 19de eeuw verschijnt in de nabijheid van het terrein Fort 5, dat deel uitmaakt van de Brialmontgordel. Bebouwing verschijnt pas op het terrein in de tweede helft van de 20ste eeuw. Het betreft schoolgebouwen. Ook op heden is het terrein nog steeds in gebruik als school. Er zijn weinig wijzigingen te zien in de inplanting van de schoolgebouwen. Dit alles wijst er op dat weinig verstoringen te verwachten zijn binnen het onderzoeksgebied. Wel is er een

rioleringsstelsel aanwezig in het westelijke deel van het onderzoeksgebied. De ligging ervan is enkel schetsmatig gekend. De breedtes van de aanleg sleuven zijn niet gekend. De eigenlijke leidingen liggen op een diepte van ca. 20 of ca. 70 cm.

Wat is de impact van de geplande werken?

De geplande werken hebben betrekking op de heraanleg van de speelplaats. Globaal dient uitgegaan te worden van een verstoringsdiepte van ca. 65 cm. Plaatselijk – vooral in het oosten van het terrein – loopt de verstoringsdiepte op tot ca. 80 cm à 1,15 m. Daaruit moeten we besluiten dat het bodemarchief binnen het volledige onderzoeksgebied bedreigd is.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Deze inschatting is gebaseerd op de gunstige landschappelijke ligging van het terrein. De verharding van het terrein maakt dat de kans klein ingeschat wordt dat goed bewaarde steentijd artefactensites aanwezig zijn op het terrein. Sporen uit andere periodes, zoals de middeleeuwen, zijn mogelijk wel nog aanwezig. Omwille daarvan is bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig.

Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Veldkartering is niet mogelijk binnen het onderzoeksgebied, omdat het terrein in gebruik is als speelplaats. Landschappelijk booronderzoek is niet relevant, omdat de bewaringstoestand van de bodem voldoende ingeschat kan worden op basis van het bureauonderzoek en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites laag ingeschat wordt. Er dient wel een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

3 Samenvatting

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Deze inschatting is gebaseerd op de gunstige landschappelijk ligging van het terrein. De verharding van het terrein maakt dat de kans klein ingeschat wordt dat goed bewaarde steentijd artefactensites aanwezig zijn op het terrein. Sporen uit andere periodes, zoals de middeleeuwen, zijn mogelijk wel nog aanwezig. Omwille daarvan is bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Helsen, A-M/J. Helsen, 1978: *Gehuchtnamen in de Antwerpse Kempen*, Leuven (Nomina Geographica Flandrica. Studiën 13).

Vandevælde J./R. Annaert/A. Lentacker/A. Eryvynck/M. Vandenbruaene, 2007: Vierduizend jaar bewoning en begraving in Edegem-Buizegem (prov. Antwerpen), *Relicta. Archeologie, Monumenten- en Landschapsonderzoek* 3, 9-68.

Van Passen, R., 1974: *Geschiedenis van Edegem*, Edegem.

4.2 Websites

Centrale Archeologische Inventaris (2017)
<https://cai.onroenderfgoed.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2017)
<http://dov.vlaanderen.be>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2017)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

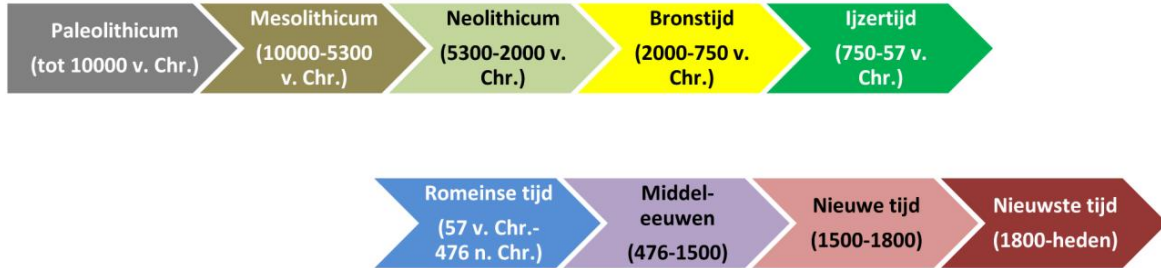
Geopunt Vlaanderen (2017)
<http://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2017)
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2017)
<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

5.2 Plannenlijst

Plannenlijst bureauonderzoek: projectcode 2017B272

Plan-nummer	Type	Onderwerp	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
1	Kadasterplan	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	01/03/2017
2	Topografische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	01/03/2017
3	Verstoringskaart	Verstoorte zones			
4	Bouwplan	Ontwerpplan	1:1	Digitaal	24/03/2017
5	Hydrografische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	01/03/2017
6	Hoogtemodel	Digitaal hoogtemodel terrein en omgeving	1:1	Digitaal	01/03/2017
7	Doorsnede	Terreinverloop	1:1	Digitaal	02/03/2017
8	Tertiaire geologische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	01/03/2017
9	Quartaairgeologische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	01/03/2017
10	Bodemkaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	01/02/2017
11	Bodemgebruikkaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	01/02/2017
12	Historische kaart	Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden	1:1	Digitaal	01/02/2017
13	Historische kaart	Atlas der Buurtwegen	1:1	Digitaal	02/03/2017
14	Historische kaart	Popp-kaart	1:1	Digitaal	02/03/2017
15	Historische kaart	Topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw	1:1	Digitaal	02/03/2017
16	CAI-kaart	CAI vondstlocaties	1:1	Digitaal	01/03/2017
17	Syntheseplan	Synthese van het bureauonderzoek	1:1	Digitaal	02/03/2017

5.3 Fotolijst

Fotolijst bureauonderzoek: projectcode 2017B272

ID	Type	Onderwerp	Vervaardiging	Datum
F1	Overzichtsfoto	Bestaande toestand	Digitaal	01/03/2017
F2	Luchtfoto	Toestand terrein 2015	Digitaal	01/03/2017
F3	Luchtfoto	Toestand terrein 1971	Digitaal	01/03/2017
F4	Luchtfoto	Toestand terrein 1979-1990	Digitaal	01/03/2017

